

Fenntarthatóság új megvilágításban*

Kocziszky György

Benedek József – Nevelős Gábor:

Átfogó ökológia. Párbeszéd hit és tudomány között a Laudato si' enciklika jegyében.

JTMR Faludi Ferenc Jezsuita Akadémia – Jezsuita Kiadó, Budapest, 2022, 409 o.

ISBN: 978-963-422-055-2

A társadalom- és gazdaságpolitika által preferált fogalmak korszakonként változnak. Aligha vitatható, hogy napjaink egyik ilyen kiemelt, a közbeszéd részévé vált témája a fenntarthatóság, amelynek szűkebben és tágabban értelmezett irodalma lassan csak könyvtárnyi polcok folyómétereiben mérhető.

Könyvek és szócikkek sokasága mellett felkészült szakemberek és celebek szólalnak meg pro és kontra érveket hangoztatva. Ez a felfokozott érdeklődés nem véletlen! A 2008-as pénzügyi válság, a 2019-ben indult pandémia, majd a jelenleg zajló orosz-ukrán háború miatt kialakult geopolitikai, társadalmi és gazdasági krízis jogos aggodalmat és félelmet vált ki minden józanul gondolkodó emberben. Indokolt tehát a kérdés: milyen jövő elé nézünk? Mit javasolnak a tudomány és a történelmi keresztény egyházak képviselői a teremtésvédelem érdekében? Milyen álláspontot képvisel, mivel járul hozzá *Ferenc pápa Laudato si'* enciklikája az emberi élet fenntarthatóságához?

Ebben a félelemmel terhelt, az emberi életeket, az élő és épített környezetünket pusztító helyzetben jó érzés kézbe venni a *Faludi Ferenc Jezsuita Akadémia* gondozásában megjelent „Átfogó ökológia” című – hasonló néven megtartott előadássorozatának – konferenciakötetét, amely a teremtett világ eltékozlásának problémáit, illetve az abból kivezető út lehetőségeit tárgyalja.

A tanulmánykötet üzenete – tartalmi gazdagsága, a fenntarthatóság többirányú megközelítése mellett – egyértelmű: *a jóra való tudomány segít a hitnek, hogy ne legyen fanatikus és babonás; a hit pedig a tudománynak, hogy lássa a résztől az egészet.* Felelősséggel tartozunk a teremtett világ gondozásáért, ehhez ökológiai megtérésre van szükség, amelynek része, hogy újra megismerjük és felfedezzük a természet és a teremtett világ értékeit. Ennek a holisztikus megközelítésnek

* A jelen kiadványban megjelenő írások a szerzők nézeteit tartalmazzák, ami nem feltétlenül egyezik a Magyar Nemzeti Bank hivatalos álláspontjával.

Kocziszky György a Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsának tagja és a Miskolci Egyetem egyetemi tanára. E-mail: kocziszkygy@mnk.hu

biztosítéka a teológusokból, geográfusból, urbanistából, biológusból, filozófusból, közgazdákából álló szerzői kör.

A nyolc fejezetre tagolt kötet (partnerség: tudomány és hit párbeszédben; zöld gazdaság; fenntartható életmód; ökológiai válság; szegénység; fenntartható közösségek; környezetváltozás; társadalmi igazságosság) 16 tanulmányának fontos üzenete, hogy a probléma sokkal összetettebb, nem csak ökológiai válságról van szó.

A kötet első fejezetének keretet adó két tanulmány (szerzői: *Benedek József és Nevelős Gábor*) alapvető hipotézise szerint a fenntartható fejlődés klasszikus (társadalmi, gazdasági és környezeti) dimenzióit ki kell egészíteni egy spirituális dimenzióval. Ennek alapja a bölcsesség két forrása, a tudomány és a hit közötti párbeszéd a Ferenc pápa *Laudato si'* enciklikájában megfogalmazott átfogó ökológiai szempontok alapján. A szerzők véleménye szerint az ökológiai megtérés erősíti a fenntarthatósági törekvéseket, a fenntarthatósági szempontok beépülése a társadalom működésébe pedig elősegíti az ökológiai megtérést.

A második fejezet (zöld gazdaság) két szerzője (*Baritz Sarolta Laura és Kocziszky György*) a közgazdaságtan céltévesztéséről, új paradigma – a profitmaximalizálás mint egyetlen cél helyett a közjó maximalizálása – szükségességéről ír. A globalizáció ugyanis, sokak véleményével szemben, nem garantálja a közjót, már csak a hatására kialakuló geopolitikai és gazdasági centrumok miatt sem, amelyek célrendszerében nem, vagy csak virtuálisan jelennek meg a fenntarthatóságra irányuló törekvések.

A harmadik témakör tanulmányai (*Csiszár Klára és Zlinszky János*) részletesen foglalkoznak a felesleges és túlhajszolt fogyasztásnak, az erőforrások kimerülésének a kérdésével. A szerzők üzenete világos és egyértelmű: a jelenlegi életforma fenntarthatatlan, és elpusztítja az életet.

Az ökológiai válsággal foglalkozó negyedik fejezet tanulmányainak szerzői (*Hetesi Zsolt és Görföl Tibor*) a bioszféra pusztulását, a talajkimerülést, az éghajlatváltozást és a függőségi viszonyok kérdését vizsgálják. A szerzők egyértelműen az önmagunkkal való szembenézést és értékrendünk újragondolását tartják szükségesnek.

A *Rosta Gergely* és *Vecsei Miklós* által a szegénység és a környezet összefüggéseit tárgyaló ötödik fejezet üzenete szerint a környezet felmelegedését a világ gazdagabbik része okozza, és alapvető feladat a jövedelemkülönbségek kiegyenlítése, a szegénység felszámolása. Erre az olvasó számára a Magyar Máltai Szeretetszolgálat szolgálatat néhány követésre érdemes példát.

A hatodik fejezet (*Salamin Géza és Török Csaba*) a fenntartható közösségek, a városok problémáira, a fenntartható város modelljére helyezi a hangsúlyt. Ennek különös aktualitása, hogy a világ népességének 55,3 százaléka városokban él, ahol halmozottan jelentkeznek az ökológiai, demográfiai, valamint a migrációs problémák,

az jövedelmi és vagyoni egyenlőtlenségek, az eltorzult liberális felfogás miatti útévesztések.

Az emberi jelenlét nehezen gyógyuló sebeket ejt környezetünkön, fogalmazza meg alapvető üzenetét a hetedik (*Nagy Balázs* és *Patsch Ferenc* által jegyzett) fejezet. Nagy Balázs írásában az egyes földrajzi tájegységekhez kötődő környezetváltozásokat foglalja – gazdag ábraanyaggal alátámasztva – össze. A fejezet másik szerzője, Patsch Ferenc Martin Heidegger technikakritikáján és iránymutatásain keresztül vizsgálja a paradigmaváltás lehetőségét. A szerzők gondolkodásbeli, szemléleti és technológiai változásokat sürgetnek.

A nyolcadik fejezetben *Székely János* és *Péti Márton* a társadalmi igazságosságot gátló, hamis életszemlélettel szemben a társadalmi igazságosságot állítja a középpontba. A szerzők ezt azzal indokolják, hogy a Föld népességének leggazdagabb 20 százaléka fogyasztja a javak 84 százalékát, míg a legszegényebbek mindössze 1,4 százalékát. Az átfogó ökológia nagyon fontos üzenete – összegzi Péti Márton gondolatait –, hogy amikor a Föld javainak gondos kezelését hangsúlyozzuk, a legfontosabb szempont az emberrel, a társadalommal való igazságos bánásmód.

A megjelenésében is tetszetős tanulmánygyűjtemény legfőbb érdeme, hogy ismételten bebizonyítja, a hit és a tudomány művelői között kialakítható az emberiség jövőjével kapcsolatos előremutató, hasznos párbeszéd.

A kötet olvasásra, egyes részek újraolvasására, továbbgondolására ösztönöz. Holisztikus szemlélete segíti annak a felismerését, hogy az élet fenntarthatóságához paradigmaváltásra van szükség. A tanulmányok az olvasóknak nemcsak szellemi gyarapodását, hanem lelki feltöltődését is segíti. A megjelenésében esztétikus, grafikáiban is igényes, jól szerkesztett kötet ezért is jó szívvel ajánlható minden gondolkodó ember figyelmébe!